CZU: 347.427:658.153

PATRIMONIUL DEBITORULUI INSOLVABIL

THE INSOLVENT DEBTOR'S PATRIMONY

CHIRTOACĂ Rodica
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID: 0009-000-8141-6507
E-mail: roddica@mail.ru

Summary**:** *The debtor's estate is a fundamental concept in insolvency proceedings and refers to the totality of assets and liabilities of a legal entity that falls under the insolvency procedure. It includes all the assets, rights, and obligations of the debtor at the moment the insolvency procedure is initiated and can be considered the economic activity estate of the debtor subjected to the procedure. An important aspect of defining the debtor's estate is distinguishing it from the debtor's patrimony. While the debtor's patrimony refers to the totality of its assets, rights, and obligations within a certain period, the debtor's estate focuses on those assets and liabilities that are subject to the insolvency procedure and are intended to be managed, realized, or liquidated in the interest of the creditors. It is important to emphasize that the debtor's estate is legally defined and regulated by specific insolvency legislation. Typically, it includes all the debtor's assets and liabilities at the time the procedure is opened, except for those expressly excluded by law or by the insolvency court based on justified reasons. Understanding and defining the debtor's estate is essential for comprehending the insolvency process and how the interests of creditors and the debtor are protected. In this context, the debtor's estate consists of the entity's patrimony and represents the totality of assets and liabilities of a legal entity subjected to the insolvency procedure.*

Keywords: *assets, liabilities, fixed assets, current assets, liquidation, realization or sale.*

După cum ne spun doctrinarii și istoricii, execuția silită asupra persoanei debitorului a fost înlăturată prin efectul legii ,,Poetelia Papria,,, care interzicea creditorilor să procedeze la vânzarea ca sclavi sau uciderea debitorilor lor, statuând că executarea silită trebuie îndepărtată prin excelență împotriva patrimoniului debitorului, iar nu a persoanei sale[1,p.9]. Pe parcursul evaluării istoriei, dreptul roman a înlocuit , justiția privată cu justiția publică, iar pe de altă parte, a înlocuit ,,răzbunarea personală,,, adică vânzarea ca sclav a debitorului sau uciderea acestuia, cu *încasarea datoriei din averea debitorului* [2,p.16].

După cum observăm încă din timpuri străvechi modalitatea de rambursare a datoriilor creditorilor se efectua din averea sau patrimoniul debitorului . În literatura de specialitate termenul patrimoniu derivă din cuvântul latinesc *,,patrimonium,,* are sensul de universalitate de bunuri rămase de la *decujuns*; urmând a face obiectul succesiunii între erezi [3. p.743]. Patrimoniu , în sine, desemnează totalitatea drepturilor (reale și de creanță) și a obligațiilor unei persoane fizice sau juridice care au o valoare economică. În patrimoniu se includ bunurile la care se referă aceste drepturi, deoarece patrimoniu este universalitatea bunurilor , drepturilor și obligațiilor unei persoane . Între bunuri și patrimoniu există corelația ca de la parte la întreg. Bunul poate fi evaluat individual sau ca parte a întregului.

În viziunea doctrinarului român,Vonică Romul Petru, patrimoniul este suportul material al activității comerciantului , deoarece mijloacele materiale și bănești care-l compun îi dau

posibilitatea comerciantului să participe la circuitul economic și să încheie acte juridice. [3. p.744]

Patrimoniul este cadrul în cuprinsul căruia se reflectă activitatea economică desfășurată de comerciant ca titular al unei întreprinderi comerciale. Activitatea comercială reprezintă un șir de acte, fapte și operațiuni juridice , având ca obiect dobândirea și transferul proprietății unor bunuri care intră sau ies din patrimoniul mijloacelor de acțiune: capitaluri, localuri, mărfuri, , iar când este vorba de o industrie , se cer instalații , utilaje costisitoare, mărci de fabrică, brevete, desene industriale, care împreună constituie patrimoniul comercial.

Conform Legii contabilității și raportării financiare nr.287/17 [5.], în patrimoniu sunt cuprinse elemente *active* care sunt bunurile și drepturile asupra lor și elementele *pasive* care sunt sarcinile și obligațiile unei persoane . Elementele active sau activul patrimoniului sunt cele care garantează ansamblu pasivului său. Într-adevăr , patrimoniul constituie o garanție a satisfacerii creanțelor creditorilor chirografari. Debitorul răspunde pentru îndeplinirea obligațiilor sale cu toate bunurile sale mobile și imobile, prezente și viitoare. Bunurile unui debitor servesc la asigurarea comună a creditorilor săi și prețul lor se împarte între ei, proporțional cu valoarea creanțelor respective, afară de cazul când există între creditori cauze legitime de preferință. Totuși , debitorul va putea să dispună în continuare de bunurile sale, având facultatea să-și înstrăineze orice bun și chiar toate bunurile, cu bună – credință , putând să-și asume noi obligații. [3 p. 745].

Bunurile ce compun activul și pasivul sunt supuse unui regim juridic diferit. Astfel, bunurile corporale mobile și imobile sunt reglementate de normele dreptului comun, în timp ce bunurile incorporale specifice comerțului , cum sunt; fondul de comerț, proprietatea industrială, valorile mobiliare, sunt supuse unui regim juridic special. În vederea clarificării noțiunii de patrimoniu prezintă o deosebită importanță următoarele mijloace; a)mijloacele economice și a) sursele economice.

La rândul lor mijloacele economice sunt compuse din totalitatea activelor materiale și bănești care servesc la desfășurarea activității comerciantului. Aceste active se prezintă sub forma mijloacelor fixe și sub forma mijloacelor circulante.

a) *Mijloacele fixe* sunt bunuri materiale care iau parte la mai multe cicluri de producție, consumându-se treptat și transferându-și parțial valoare asupra produselor fabricate , pe măsura utilizării lor (amortizare). Această grupă de mijloace economice se poate clasifica în mai multe subgrupe, în raport cu diferite criterii. După natura activității lor economice , acestea se împart între active fixe productive și active fixe neproductive (necesități culturale, sanitare). După caracterul și destinația lor în producție , activele fixe se împart în; clădiri, mașini de forță, utilaje, instalații de lucru, aparate de măsură, control și reglare, mijloace de transport, animale, plantații, inventar, gospodărire. După apartenența lor, activele fixe pot fi proprii sau închiriate.
b) *Mijloace circulante* sunt bunuri destinate să asigure continuitatea producției și circulației mărfurilor. Ele se consumă în întregime, în fiecare ciclu de producție își schimbă forma materială și trec succesiv prin fazele de aprovizionare, producție și desfacere. Activele circulante se pot grupa în; - active circulante materiale, - active circulante bănești, - active circulante în decontare:

- active circulante materiale sunt formate din ; materii prime , materiale, combustibili, semifabricate, producție neterminată, produse finite, ambalaje,

- activele circulante bănești sunt constituite din sume de bani aflate în casieria comerciantului , în conturi la diferite bănci, acreditive, carnete de cecuri,
- active circulante în decontare sunt valori materiale sau bănești avansate de comerciant altor comercianți care urmează a fi decontate ulterior. Efectele comerciale mai importante sunt: cambia, biletul la ordin, cecul, warantul. [4. p. 289].

Cea de a doua categorie care formează patrimoniu sunt *sursele mijloacelor economice,* ce reprezintă originea sau modul de dobândire al acestora . Din punctul de vedere al surselor , mijloacele economice pot fi clasificate în; capital propriu sau asimilat; capital atras,; credite și împrumuturi; [3. p. 747].

Capitalul propriu este format din fonduri bănești care reprezintă capitalul social și fondurile proprii,

Capitalul atras reprezintă datoriile bănești ale comerciantului față de alți agenți economici sau față de stat, provenite din decalajul format între data unor acte, prestări servicii sau executarea unor lucrări ori diverse alte obligații și momentul efectiv al plății. În astfel de cazuri, între momentul primirii fondurilor bănești și cel al achitării lor, trece o perioadă de timp, în care ele sunt atrase în circuitul economic al comerciantului în cauză, de unde denumirea de capital atras. Fac parte din aceste fonduri; datoriile comerciantului față de alți agenți economici pentru mărfurile livrate, serviciile prestate sau lucrările executate de aceștia; obligațiile față de angajați pentru sumele ce li se cuvin cu titlu de salarii, obligațiile comerciantului față de bugetul statului. [3. p.747).

Creditele și împrumuturile sunt datorii ale comerciantului față de bănci pentru sumele primite sub formă de credite , în vederea acoperiri temporare a necesarului de fonduri bănești.

Luate în ansamblul cele menționate mai sus, legiuitorul la momentul creării legislației în domeniul insolvabilității a denumit patrimoniu - ca *masa debitoare*. Astfel, averea debitorului insolvabil, numită în Legea nr. 149/12 [6.], masa debitoare reprezintă totalitatea valorilor patrimoniale pe care le are debitorul și care pot fi urmărite de creditori . În această masă intră toate bunurile, inclusiv mijloace bănești în numerar şi fără numerar, în monedă națională şi în valută străină, aflate în proprietatea debitorului la data intentării procesului de insolvabilitate, dobândite sau recuperate pe parcursul acestuia, cu excepția bunurilor care, potrivit legii, nu sânt pasibile de executare silită. Aceasta este baza materială a răspunderii debitorului insolvabil pentru obligațiile asumate și neexecutate. În procesul de insolvabilitate , masa debitoare poate fi completată cu anumite valori (bani sau bunuri) dobândite prin rezilierea sau anularea unor contracte civile sau comerciale ale debitorului insolvabil. Patrimoniul debitorului este reflectat din momentul depunerii cererii introductive de către debitor cu anexarea listei bunurilor deținute în proprietate. În cazul când cererea este înaintată de către creditor, debitorul prin depunerea referinței indică bunurile care le deține pentru confirmarea existenței sau inexistenței temeiurilor de intentare a procedurii insolvabilității.

Indiferent de persoana care depune cerere de intentarea a procedurii de insolvabilitate , administratorul insolvabilității , ia în primire patrimoniul , inventariază bunurile debitorului , le sigilează după caz. Aceste acțiuni sunt necesare pentru determinarea masei active și verificarea existenței bunurilor indicate în listă sau în bilanțul contabil , cu atât mai mult că din banii obținuți din vânzarea lor se vor stinge obligațiile debitorului. La momentul efectuării inventarierii administratorul insolvabilității descrie bunurile, indică valoarea lor de bilanț, de la data inventarierii și care este prețul de piață. În cazul în care administratorul insolvabilității nu poate

determina prețul de piață a bunurilor debitorului insolvabil este îndreptățit să apeleze la serviciile unor experți.

În concluzie, patrimoniul comercial cuprinde numai acele bunuri pe care comerciantul le-a afectat exercitării comerțului. El are o existență faptică, suportul său fiind în voința comerciantului și în lege. Acest patrimoniu constă într-o universalitate juridică de bunuri , cu o compoziție și valoare variabilă, în raport cu viața economică a societății și /sau conjunctura generală a pieței, având o autonomie distinctă și independentă de elementele materiale componente. Patrimoniu ca fiind reflectarea în expresie bănească a bunurilor mobile și imobile , inclusiv solul, bogățiile naturale , zăcăminte și alte bunuri cu potențial economici, disponibilitățile bănești, titlurile de valoare, drepturile și obligațiile comercianților, precum și mișcările și modificările intervenite în urma operațiilor patrimoniale efectuate, veniturile și rezultatele obținute de acestea. Iar datorită existenței patrimoniului comerciantului poate fi formată masa debitoare în cadrul procedurii de insolvabilitate , și ca consecință se realizează scopul legii, care este unul de restituire a creanțelor creditorilor procedurii.

Referințe bibliografice:

1. Costin M.F. Miff A. Falimentul ,Evoluții și actualitate. București: Lumina Lex, 2000.
2. Roșca N. Instituția falimentului în Republica Moldova. Chișinău: Sn., 2001.
3. Vonică R.P. Drept comercial , partea generală. București: Lumina Lex,2000.
4. Baieș S. Roșca N. Dreptul Afacerilor.Chișinău: ÎSFT-P.Tipografia Centrală, 2011.
5. Legea contabilității și raportării financiare nr.287/2017; Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=143282&lang=ro#
6. Legea insolvabilității nr.149/2012.Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144452&lang=ro#